

ПОСТСИНОПСИС ФИЛМА "ПОМРАЧЕЊЕ СУНЦА 20. МАЈА 1966."

МИЛАН ЈЕЛИЧИЋ, МИЛАН МИЈИЋ и АНДРИЈА ЧУБРА

Астрономско друштво «Руђер Бошковић»

Резиме: Чланови Астрономског друштва «Руђер Бошковић» су са тек отворене Народне опсерваторије 20. маја 1966. пратили цео ток делимичног помрачења Сунца, које се из Грчке и Турске видело као прстенасто. Трајан документ о раду и резултатима рада његових седам група, оставила је филмска камера непознатог камермана. Осмомилиметарски филм је дигитализован у Филмском архиву «Југословенске кинотеке 2021. године.

Први део овог рада даје опште податке о филму, други се односи на постсинопсис филма у ужем смислу, а трећи кроз 15 слика приказује ликове пре свега младих сарадника Народне опсерваторије и њихов рад током помрачења.

Постсинопсис у ужем смислу је подељен на четири дела. У уводном делу се говори о помрачењима уопште, о прстенастом од 20. маја 1966. и положају Народне опсерваторије. Други, најобимнији, се односи на рад седам посматрачких тимова. Четири тима су са Народне опсерваторије снимала ток помрачења кино, фото и авионском камером и мерила температуру, а три су визуално посматрала и «радила» са публиком на оближњим кулама Зиндан капије. У трећем су приказани резултати рада са терасе Народне опсерваторије, а четврти прати демонтажу инструмената и пренос мобилних телескопа.

«Постсинопсис» филма је писан по сећањима и по посматрачким извештајима објављеним у „Васиони“, часопису Друштва за астрономију. Аутори рада су Милан Јеличић, сарадник НО (бр. 19 у списку, Слика 18) и секретар Друштва и НО од 1977.; др Милан Мијић, сарадник НО (бр. 22) сада настањен у Лос Анђелосу и Андреј Чубра, први настојник НО и соларни посматрач у периоду 1965-1973.

Кључне речи: Астрономско друштво "Руђер Бошковић", помрачење Сунца, аматерска астрономија

I УВОД

Због небезбедног и неодговарајућег смештаја филма *Помрачење Сунца 20. маја 1966.* М. Јеличић је оригиналну целулоидну траку предао Југословенској кинотеци, њеном новом делу, у Узун Мирковој улици. Било

је то пар година после његовог отварања 2016. године. Крајем јуна 2021. је сазнао да филм није дигитализован и да би за тај посао требало издвојити око 2000 евра. Ипак решење је брзо нађено. Проценивши значај филма, надлежни из Архива Кинотеке, одлучили су да посао ураде бесплатно. Од помоћи нам је био и њихов запослени, а наш члан Милан Миљушевић, који их је упознао са «богатством» нашег Друштва у ковид време.

Срећан дан је био 1. јула 2021. када нас је директор Филмског архива Југословенске кинотеке Александар Ердељановић обавестио да је филм дигитализован. ДВД филма је преузет сутрадан из Архива, који је смештен у Филмском граду у Кошутњаку. Архив смо чистили смо са «две киле» препеченице.

Овај, вероватно најстарији филм Друштва сведочи о сталном присуству ентузијазма на тераси Народне опсерваторије. Стари чланови, *фанови* професора Данића, који су сада у његовом тадашњим година, били су дубоко дирнути када су га видели пар пута у филму; на пример у кадру у коме попут метеора, можда и због филма, прелази преко терасе Народне опсерваторије, која тада није имала зупце.

Филм **Помрачење Сунца 20. маја 1966.** се налази у Архиву Југословенске кинотеке под бројем 51656. Ево шта је управник Архива Александар Ердељановић, на наше инсистирање, 2. јула написао: „Филм је врло компетентно снимљен, монтиран и обликован, иако је ова копија на аматерском формату 8 mm, без звука. По начину снимања и евидентном професионализму (употреба зума, спорог кретања, и други технички поступци) претпостављам да је снимљен на 16 mm филмској траци а потом пребачен на аматерски формат. У сваком случају ово је значајан филм за нашу средину и било би добро да се пронађе његов оригинал.“

На то да је оригинал био озвучен наговештава немо кретање црних стрелица на почетку филма, које објашњавају ток овог помрачења и белих на крају филма које приказују резултате снимања „кретања“ Месеца.

Иако на њему пише „научно-популарни филм“, који су „снимили сарадници Народне опсерваторије“, то је пре свега краткометражни документарни филм о раду чланова Друштва на праћењу прстенастог помрачења Сунца, које се у Београду видело као делимично – највише је било покривено 79% Сунца. Праћен је рад седам екипа: четири на тераси НО, које су снимале Сунце са кино, фото и авионском камером и мериле температуру; и три на терасама оближњих кула Зиндан капије, које су визуално, уз присуство грађана, посматрале Сунце. Други део филма је посвећен резултатима рада.

Општа прича о помрачењима Сунца, на почетку, сувише је кратка да би се филм прогласио научно-популарним.

Слика 1: др Александар Кубичела (1930-2017) **Слика 2:** Ненад Јанковић (1911-1997)

Исказ на почетку филма: „снимили сарадници Народне опсерваторије“ не говори много о ауторима филма. Кандидати за сниматеље и друге филмске послове су Александар Кубичела и Ненад Јанковић, који су у то време били инструктори Курса астрономије за почетнике, фотографског снимања и рада у фотолабораторији. Обојица су пратила потпуно помрачење Сунца са Хвара 15. фебруара 1961. Пред почетак „београдског“ помрачења А. Кубичела је у ВАСИОНИ 1965. објавио чланак *Фотографски прибор у астрономској аматерској пракси* у два дела, стр. 57 и 76 у коме даје и упутство о раду са кино камером.

Проблем ауторства остаје нерешен, јер ови веома скромни људи никада нису своје име гурали у први план. Зато нису дозволили да се на шпици овог добро промишљеног филма нађе њихово име. Нажалост, није се нашао ни један писани документ који говори о ауторима. ВАСИОНА само на једном месту (1966, стр. 59) помиње филм. Професор Данић је записао: „Веома успели филм о помрачењу развијен је и ускоро ће бити приказан.“

Филм је одличан документ из срећног доба Народне опсерваторије, која је, започињући са радом, врвила од младости, чију је енергију каналисао њен управник проф. др Радован Данић. Филм говори о члановима Друштва којих више нема, илуструје њихов стручни и популаризаторски рад и сведочи о инструментаријуму Друштва тога времена. Поменимо да се поред часних старина проф. др Радована Данића и Милорада Ступара, председника и секретара Друштва, види прва генерација сарадника Народне опсерваторије и других чланова Друштва, углавном средњошколаца. Међу њима су и чланови чувеног „тријумвирата“, који су чинили Зоран Ивановић, Јован Грујић, Никола Живановић, који су са Браниславом Геземаном дуго били активни на Народној опсерваторији. Друге сараднике и чланове су студије, пословне и друге обавезе одвеле својим путем. У тој групи се налазе

Миле Лукић, Драгослав Срејић, Миленко Карановић, Владан Спасић, и Војислав Чучковић, као и Милан Поповић и Живанко Ердевички који нису ни полагали испит за сараднике." (Сл. 18)

II ПОСТСИНОПСИС, 00:00-03:08¹

1. УВОД

Текстуални део филма, 00:00-03:05²

На средини пише:

00:00 – научно-популарни филм

00:02 – ПОМРАЧЕЊЕ СУНЦА / 20. МАЈА 1966.

00:08 – снимили сарадници / Народне опсерваторије (НО).

00:15 – Београд 1966. (доле десно на екрану)

О помрачењу Сунца уопште и конкретно о прстенастом од 20. маја 1966.

00:19 – три старија антропоморфна цртежа лика Сунца западног порекла.

00:35 – корона, снимак потпуно помраченог Сунца.

00:44– скица положаја Сунца, Месеца и Земље за време помрачења Сунца.

00:52 – шема помрачења Сунца 20. маја 1966. са појасом видљивости прстенастог помрачења, од Западне Африке до Кине. Ток помрачења описује црна стрелица.

¹ Времена у тексту се односе на дигитализованиу верзију филма. Ови интервали времена и они у пар наредних наслова су везани за рестаурисани филм, који ефективно траје 11 минута и 39 секунди. Последњи кадар који се односи на натпис крај је трајао од 11:30 до 11:39. Рестаурисани филм, који је дужи за 17 секунди је добијен пред штампу рада, па није било могућности да се тренуци секвенци означавају у његовом времену.

01:25 – појас прстенастог помрачења у Грчкој – од Јужног Пелопонеза, преко Атике, Евбеје и Лезбоса (максимум помрачења) према Истанбулу. Неми коментар прати црна стрелица.

01:54 – шема са сликама степена видљивости делимичног помрачења Сунца из Југославије – у Ђевђелији, Скопљу, Београду 79% и Љубљани.

Положај Народне опсерваторије

02:46 – мост испред Деспотове капије снимљен са Јужне куле Зиндан капије.

02:50 – Деспотова кула без зубаца – дозидани су 1977-79. Доњи део Куле скрива навала олисталих крошњи пар стабала, која расту из рова.

02:52 – приказ горњоградске стране Народне опсерваторије, од Деспотове капије до левог угла Деспотове куле, односно до црне металне оgrade. Ограду, водоводна цев пречника два цола, дужине десетак метара, држале су на висини од 70-80 cm дебље арматурне жице. Слична ограда води у учионицу НО. Касније је на зиду оgrade дозидан од Деспотове до Помоћне куле (од које полази северо-источни бедем Доњег града), северозападни бедем са зупцима.

2. СНИМАЊЕ И ПОСМАТРАЊЕ ДЕЛИМИЧНОГ ПОМРАЧЕЊА СУНЦА, 03:08-05:50

03:02 – Драгослав Срејић, (по ВАСИОНИ) (р. 1949) сарадник Народне опсерваторије (НО), намешта Колцијеву призму са фотоапаратом у фокусер Цајса. Рефрактор Цајс, поклон Астрономске опсерваторије на Звездари, отвор објектива 11 cm, жижна даљина 203 cm, био је монтиран на источној страни ондашње велике терасе НО.

03:08 – Драгослав Срејић (Сл. 3)

03:10 – Миленко Карановић (р. 1947) сарадник НО, (по ВАСИОНИ из екипе на Отвеју) намешта филтер на објектив Цајса. (Сл. 4)

03:23 – Живанко Ердевички, апсолвент геодезије (по посматрачком извештају у часопису ВАСИОНА за 1966.) седи поред "хронометарског" сточића (Сл. 5)

03:26 – Драгослав Срејић седи на столици поред Цајса, држи жичани окидач фото апарата.

03:30 – На столу испред Живанка Ердевичког (обукао сако) који седи, налазе се кућиште траке и хронометар. Убрзо пише по траци.

03:40 – Миле Лукић (по ВАСИОНИ) (р. 1950), сарадник НО, поставља авионску камеру на зид терасе. По А. Чубри: 1. камера је постављана у гипсирано лежиште, које је претходног дана направљено по рачунима З. Ивановића. Због могуће кише лежиште је преко ноћи било покривено картонском кутијом. 2. П. М. Ђурковић је говорио да је камера припадала ратном ваздухопловству Краљевине Југославије

Овакву камеру са руковатима М. Јеличић није видео. Авионском камером је називан ваљак литарске? запремине, зелене боје, који је био причвршћен за чврсту тамножуту, лакирану дрвену (од шпер плоче?) подлошку. Изнад "окулара"? се налазио лагани танки зелени поклопац, који се лако отварао и прецизно враћао.

03:46 – Миле Лукић (Сл. 6)

03:49 – Миленко Карановић десно, Јован Грујић (р. 1947), сарадник НО, у средини, и Зоран Ивановић (р. 1947), сарадник НО, лево поред Отвеја. Рефрактор Отвеј, 10/160 цм, поклон професора Радована Данића налазио се до 1977. на западној страни ондашње терасе НО.

03:53 – професор Данић са беретком и цигаретом, без конкретног задужења, али са бригом, брзо ходи (вероватно и због филма) преко терасе ка свом Отвеју; зауставља се поред сточића са магнетофоном "Тесла" ЧССР производње. Професор др Радован Данић (1893-1979), управник НО је био дугогодишњи председник Астрономског друштва «Руђер Бошковић».

Магнетофон, који покреће кратку кружну траку у круг, користећи и ротациони калем ван магнетофона, давао је ритам снимања кино камером. По Андреју Чубри био је снимљен глас Ненада Јанковића. Окидање је вршено на сваких 10. секунди када би се чула његова команда: Пазиии ... Сад!

А. Чубра није продавао улазнице, јер је НО била затворена за посетиоце.

03:57 – ротирање траке магнетофона око спољашње осе.

04:10 – Јован Грујић поред Отвеја и Миленко Карановић, десно.

04:13 – Зоран Ивановић лево од Отвеја. Финим командама је подешавао телескоп, односно за њега везан заслон. Циљ је био да се приликом снимања на сваких 10 секунди на заслону нацртани круг што више поклопи са пројектованим Сунчевим диском истог пречника.

04:36 – Сниматељева (Јована Грујића, по ВАСИОНИ) рука притиска жичани окидач. Магнетофон ради.

04:58 – Професор Данић на тераси испред канцеларије секретара поред телескопа загледа свој ручни сат.

Камера са Деспотове куле прати збивања у реону Зиндан капије од 05:01 до 05:26;

05:01 – Зумирање седмочлане екипе на јужној кули Зиндан капије, која пре доласка публике припрема телескоп Касегрен М 65 100/2000 mm за рад. Телескоп, ауторско дело дипл. инж. Слободана Цветковића, имао је изнад трonoшца необичну квадратну дрвену плочу, која је вероватно имала улогу оставе. Екипи са Северне куле притрчава осми члан.

05:20 – приказ обе терасе Зиндан кула са грађанима. Телескоп је постављен и на Северној кули

Снимци камером начињени из близине у реону комплекса Зиндан капије се у филму налазе у интервалима 05:26 до 06:04. и од 06:13 до 06:36.

05:26 – Непознати 1 натиче-наглављује окретањем квадратни картонски заклон са назубљеном рупом, са фронцлама, за цев телескопа, на објектив телескопа М 65 Николе Живановића (р. 1950), сарадника НО (Сл. 7). Квадратни заклон се на овој слици не види – видљив је је у интервалу од 05:09-05:16, односно од 05:40 до 05:46, на рестаурисаном.

05:33-42 – Никола Живановић пројектује лик Сунца на бели папир (Сл. 8).

05:43-46 – Непознати 2 у белој кошуљи седи и прати коришћење терестричког дурбина³ (Сл. 9). Вероватно је завршио као панорамац. Подешава га и чува. То је једини телескоп са којим је директно, кроз филтер, посматрано Сунце.

05:48 – Млада жена посматра Сунце кроз нагарављено стакло. За раме је држи човек у оделу, који личи на М. Зеремског – син Бранислав Зеремски каже да то није његов отац. Види 06:03.

³ Зрительная труба ЗРТ-457М – дурбин совјетске (руске) производње са краја педесетих година, пречника 70 mm и увеличањима од 30 и 60 пута. Има склопив статив и заштитну кутију. Производи се и данас.

05:55 –Владан Спасић (по ВАСИОНИ) са наочарима, р. 1948, сарадник НО, хвата белешке поред телескопа 50/880 mm на дрвеном трonoшцу без радне табле, "послужавника". (Сл. 10)⁴. На овом дурбину су Никола Живановић и Владан Спасић радили на одређивању положајних углова контакта, тј. додира Сунца и Месеца.

06:03 – На тераси НО, Професор Данић и географ др Милош Зеремски, члан Управног одбора Друштва. (потврдио 27. 08. 2021 његов син Бранислав, глумач). Десно у кадру је Миле Лукић. (Сл. 11).

06:08 – Живанко Ердевички прича.

06:11 – Јован–Јово Ступар, секретар Друштва, пуши (Сл. 10).

06:13 – посматрачи и публика на Зиндан кули.

06:32 – насмејана гошћа, посматра кроз руски терестрички дурбин. Краћи трonoжац дурбина стоји на дрвеној "ребрастој" подлошци, која се налази на северном крају зида који спаја Зиндан куле, а поред степеница којима се силази са Северне куле на травнату раван ка Деспотовој кули. У позадини је звоник цркве Ружице и поплављено Велико ратно острво. Непознати 2 надгледа (Сл. 13).

Са овим кадром је завршен радни део посматрања. Наступа предах.

06:35 – Професор Данић поред Бранислава Геземана (р. 1951), члана Друштва, који је убрзо постао и сарадник НО. Лево од Геземана је Зоран Ивановић, па Милан Поповић–Поп, члан Друштва, који је са Геземаном мерио промену температуре у току помрачења. (по Милану Мијићу и ВАСИОНИ). Са десне стране у кадар улази Миле Лукић – гледа у камеру. (Сл. 14).

06:36 – Исти распоред као на Сл. 10.Б. Геземан гледа у камеру. (Сл. 15).

06:40 – Јован Грујић са непуних 19 година (по Милану Мијићу, Сл. 16).

06:42 – После завршеног посла Зоран Ивановић са кутије (кућишта) телескопа разноси освежавајуће пиће.

⁴ На слици је лепо видљив непокретни део монтаже са полукружним "врхом", који носи поларну осовину. У овом делу, у луку, исписано је великим издуженим ћириличним словима Астрономско друштво, а испод лука Руђер Бошковић, у два реда? Овај изливени (не угравиран) испис се налазио на телескопу на дрвеном трonoшцу у учионици. Године 2023. га нисам могао да пронађем. (М. Јеличић).

06:46 – Зоран Ивановић (Сл. 17).

06:48 – Живанко Ердевички, испред Драгослава Срејића, двогледом гледа преко Дунава.

06:53 – постављање термометра на зубац. Бранислав Геземан у пуловеру (непуних 15 година) и Милан Поповић-Поп.

3. РЕЗУЛТАТИ РАДА, 07:23-10:55

Приказ посматрачког рада почиње са радом кино екипе, а завршава се радом термометарске. У овом поглављу је пак обрнуто – најпре се даје термометарски извештај, а завршава се са снимцима начињеним кино камером.

07:05-24 – температурна крива са белом стрелицом. Поред пада температуре услед помрачења (у средини) крива указује и на падове условљене? појавом облака.

07:27-30 - снимци помрачења 6 mm фотографском камером кроз Цајс рефрактор. Приказује се филмска трака са снимцима везаним за први и последњи контакт и средину помрачења.

08:31-09:27 – снимци целог тока помрачења Сунца начињени непокретном авионском камером. Ликови Сунца чине дијагонални еквидистантни низ који завршава у горњем десном углу екрана, јер се помрачење одиграло пре подне, када се Сунце издиже изнад хоризонта. Велики стилизован сат са казаљкама, изнад дијагоналног низа, указује на време снимања сваке секвенце помрачења на коју је усмерена бела стрелица.

09:09-16 –Исти снимак, овога пута без часовника. Исписана су времена првог 09:16 и последњег 12:03 снимка. Поједине фазе означава покретна бела стрелица.

09:28-10:27 – приказ целог тока помрачења Сунца снимљеног кино камером је круна целог подухвата. Промицање облака је снимљено око 09:52 и 55.

4. ЗАВРШЕТАК РАДА – РАСПРЕМАЊЕ, 10:55-11:30

10:28 – Јован Грујић скида кино камеру и предаје је Миленку Карановићу (у позадини са сакоом је Зоран Ивановић). Драгослав Срејић скида фото камеру.

10:42 – екипа од 8 чланова на Јужној кули демантира телескоп и степеништем силази са ње. Војислав Чучковић у свом извештају у ВАСИОНИ наводи да је користио Касегрен М 65, а не види се приликом рада у филму. Вероватно је то момак, који се говором тела највише заузима око телескопа приликом његове демонтаже?⁵. На овом телескопу рефлектору је на филму радио Н. Живановић. У извештају (ВАСИОНА 2/1966, стр. 30), који су потписали Владан Спасић и он као другопотписани, пак пише да је радио на рефлектору 50/880 mm. Овоме иде у прилог и снимак Н. Живановића у часопису поред њега. Врло је вероватно да је радио на оба телескопа, јер су и једним и другим нотирани контакти са Сунчевим пегама.

11:04 – филм завршава са латиничним "га", које се дезумирањем претвара у кгај (на средини екрана).

Филм траје 11 минута и 22 секунде.

III СЛИКЕ ИЗ ФИЛМА

Захваљујући Милану Миљушевићу 2023. је извршена делимична дигитална рестаурација овог оштећеног филма. Поменимо да је приликом рада уочио појединачне слике (фрејмове) преостале из кадрова које су аутори искључили из филма.

Слике које следе приказују наше чланове и њихов рад за време помрачења. Посебну вредност имају оне које приказују заслужне чланове: проф. др Радована Данића, Јована Ступара, др Милоша Зеремског, Зорана Ивановића, Јована Грујића, Николу Живановића, Бранислава Геземана. Преузете су из рестаурисане верзије.

⁵ В. Чучковић? (непознати 3) кукати момак у светлој мајици и панталонама, који: 1. приликом монтаже (05:01) обилазећи групу сарадника преузима телескоп, и 2. после екипне демонтаже телескопа носи његову цев низ степениште Јужне куле.

Слика 3: Драгослав Срејић.

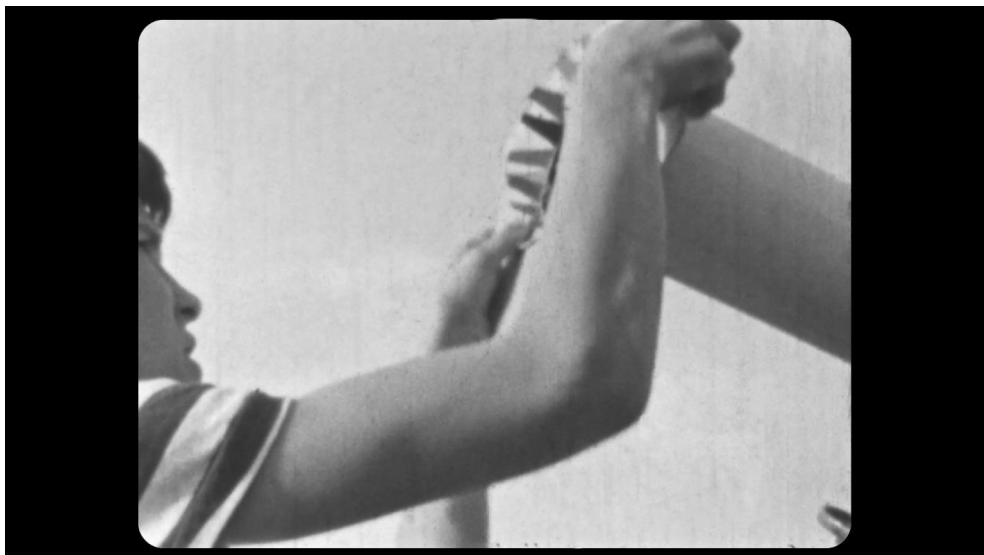
Слика 4: Миленко Карановић, члан екипе на Отвеју ставља филтер на Цајс.

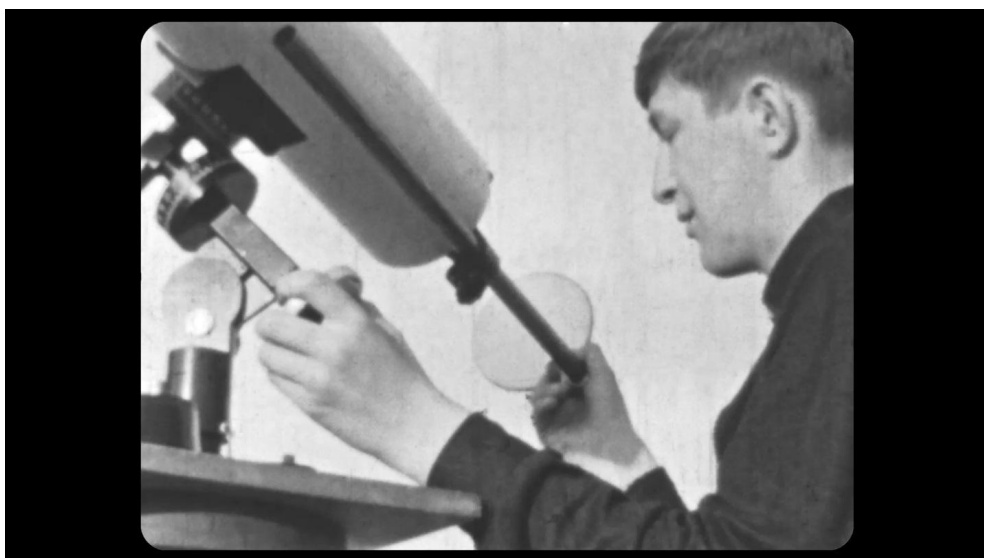
Слика 5: Живанко Ердевички, хронографско бележење снимања на Цајсу.

Слика 6: Миле Лукић је снимао помрачење авионском камером.

Слика 7: Непознати 1, вероватно наш члан, ставља на М 65 (Касегрен?) заклон како би његова сенка побољшала видљивост пројекције Сунца кроз окулар. (Зиндан кула).

Слика 8: Никола Живановић са Касегреном М 65 (Зиндан кула).

Слика 9: Непознати 2 у белој кошуљи, вероватно наш члан, публици је показивао помрачење панорамцем са филтером. (Зиндан кула).

Слика 10: Владан Спасић? први с лева са наочарима и бележницом, поред 50 мм рефрактора. (Зиндан кула).

Слика 11: Професор Радован Данић, десно, са др Милошем Зеремским, географом-геоморфологом.

Слика 12: Секретар Друштва Јован-Јово Ступар

Слика 13: Непознати 2 са публиком. (Зиндан кула). У позадини је кров звоника цркве Ружице. Између је бедем са топовским отворима, који је 2002. замењен зупцима.

Слика 14: Милан Поповић, први с лева, Зоран Ивановић и Бранислав Геземан. У првом плану је Миле Лукић; иза њега је Професор Данић.

Слика 15: Бранислав Геземан, гледа у камеру.

Слика 16: Јован Грујић.

Слика 17: Зоран Ивановић.

Red. br.	PREZIME I IME	Godina rođjenja	Mesto gde živi	Datum kada je položio ispit za pomoćnog saradnika	POTPIS PRIMAOKA SVEDOČANSTVA
1	Lukić Mile	I 1950	Beograd	19.9.1965.	Mile Lukić
2	Živanović Nikola	1950	Beograd	19.9.1965.	Nikola Živanović
3	Grujić S.Jovan	1947	Beograd	19.9.1965.	S. Jovan Grujić
4	Ivanović Zoran	1947	Beograd	19.9.1965.	Zoran Ivanović
5	Karanović Milenko	1947	Beograd	19.9.1965.	Milenko Karanović
6	Čučković Vojislav	1951	Beograd	19.9.1965.	Vojislav Čučković
7	Spasić Vladan	1948	Beograd	19.9.1965.	Vladan Spasić
8	Šereš Zvonko	1945	Beograd	19.9.1965.	Zvonko Šereš
9	Vojinović Brabislav	1948	Beograd	19.9.1965.	Brabislav Vojinović
10	Srejić Dragoslav	1949	Beograd	19.9.1965.	Dragoslav Srejić
11	Dimitrijević Aleksandar	1952	Beograd	25.9.1966.	Aleksandar Dimitrijević
12	Marković Dragan	1952.	"	"	Dragan Marković
13	Čirković Dane	1948.	"	"	Dane Čirković
14	Dimitrijević Radovan	1947	"	"	Radovan Dimitrijević
15	Trampuž Emil	1952.	"	"	Emil Trampuž
16	Vidosavljević Staniša	1951.	"	"	Staniša Vidosavljević
17	Gezeman Branislav	1951.	"	"	Branislav Gezeman
18	Pantelić Miladin	1952	Beograd	12.5.1968.	Miladin Pantelić
19	Jeličić Milan	1949.	"	2.11.1968.	Milan Jeličić
20	Milojković Predrag	1953.	"	"	Predrag Milojković
21	Pekež Dragan	1950.	"	"	Dragan Pekež
22	Mijić Milan	1955.	"	12.X.1969.	Milan Mijić
23	Platner Dragutin	1951.	"	"	Dragutin Platner
24	Jovanić Predrag	1958.	"	"	Predrag Jovanić
25	Mrvic Nebojša	1955.	"	"	Nebojša Mrvic
26	Kočović Konstantin	1946.	"	"	Konstantin Kočović
27	Pavlek Miroslav	1957.	"	"	Miroslav Pavlek
28	Globočanin Dušan	1950	"	"	Dušan Globočanin

Слика 18: Прва страница списка сарадника Народне опсерваторије. Посматрачи помрачења чија су имена наведена у посматрачким извештајима у ВАСИОНИ 2/1966, су сарадници са редним бројевима 1-7, 10, и 17. Помињани посматрачи Живанко Ердевички и Милан Поповић нису полагали испит за сарадника.

POSTSYNOPSIS OF THE MOVIE "ECLIPSE OF THE SUN MAY 20, 1966."

Members of the Astronomical Society "Rudjer Bošković" observed on May 20, 1966, from the newly opened People's Observatory, the entire course of the partial solar eclipse, which was visible from Greece and Turkey as annular. A movie camera of an unknown cameraman left behind a permanent document about the work and results of the work of seven groups. The eight-millimeter film was digitized in the Film Archive of the Yugoslav Cinematheque in 2021.

The first part of this paper provides general information about the movie, the second refers to the postsynopsis of the film in a narrower sense, and the third, through 15 images, shows the images of the young associates of the People's Observatory (PO), and their work during the eclipse.

The postsynopsis in the narrower sense is divided into four parts. The introductory part talks about eclipses in general, about the annular one of May 20, 1966 and the position of the People's Observatory. The second, the most extensive, refers to the work of seven observation teams. Four teams from the People's Observatory filmed the course of the eclipse with movie camera, photo camera and airplane camera and measured the temperature, and three teams visually observed eclipse and "worked" with the audience on the nearby towers of the Zindan Gate. The third part shows the results of the work from the terrace of the People's Observatory, and the fourth follows the dismantling of instruments and the transfer of mobile telescopes.

The "Postsynopsis" of the movie was written based on memories and observational reports published in "Vasiona", the journal of the Astronomical Society. The authors of the paper are Milan Jeličić, associate of the PO (No. 19 in the list, Figure 18) and secretary of the Society and PO since 1977; Dr. Milan Mijić, PO associate (no. 22) now living in Los Angeles and Andrej Čubra, first PO supervisor and solar observer in the period 1965-1973.

Key words: Astronomical Society "Rudjer Bošković", solar eclipse, amateur astronomy